

Motion till riksdagen 2019/20:1793

av **Per Åsling (C)**

Förmånsbeskattningen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt verka för att en utredning tillsätts om förmånsbeskattning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Skattereglerna för fåmansföretag innehöll från 1970-talet bestämmelser med syfte att förhindra inte avsedda skattelättnader genom sådana transaktioner mellan ägaren och dennes aktiebolag som inte kunde sägas vara motiverade i företagets verksamhet, de s.k. stoppreglerna. Dessa regler träffade bl.a. de fall då fåmansföretaget anskaffade näringsfrämmande egendom från såväl delägaren som andra än delägare. Rättsföljderna utformades hårt för att avhålla från sådana transaktioner.

Stoppreglerna slopades med verkan från beskattningsåret 2000 och ersattes med beskattning enligt allmänna regler. I utredningsarbetet som föregick sloandet uttalades att stoppreglerna var olämpliga och minskade respekten och förståelsen för skattesystemet (SOU 1998:116 s. 42–43).

De allmänna reglerna innebar att den slopade hårda beskattningen vid själva anskaffandet ersattes av förmånsbeskattning vid utnyttjande. Enligt allmänna regler ska nämligen en förmån som har utgått för tjänsten tas upp som intäkt av tjänst. Arbetsgivaren, i detta fall fåmansföretaget, medges avdrag för beloppet som lön och ska betala sociala avgifter.

I förarbetena när stoppreglerna slopades underströks att det är dispositionsrätten som ska ligga till grund för förmånsvärdet och inte det faktiska utnyttjandet (prop. 1999/2000:15 s. 60). Då det inte har tillkommit i samband med införande av beskattning av förmåner har det dock inte rättskällevärde som förarbetsuttalande men verkar ändå ha fått stort genomslag vid tillämpningen.

Vägledande rättsfall för ägare till fåmansföretag medför numera att företagsledare i sådana företag riskerar att förmånsbeskattas för möjligheten att privat disponera företagets tillgångar (RÅ 2002 ref. 53 och RÅ 2011 ref. 55).

En sådan ordning är inte avsedd för ”vanliga” anställda utan där krävs för beskattning faktiskt utnyttjande (RÅ 1992 ref. 108). Det leder till en osäkerhet vad gäller rättsläget eftersom den för båda fallen gemensamma lagregleringen och förarbeten till denna klart anger att en beskattning enbart baserad på dispositionsrätt inte är avsedd.

Det kan vidare konstateras att en ordning som innebär att innebörden av de allmänna reglerna är att dispositionsrätt utlöser beskattning ansågs vara stötande i samband med prövningen av utformningen av förmånsbeskattningen efter 1990 års skattereform (prop. 1993/94:90 s. 82).

Som rättsläget ser ut nu ska både faktiskt utnyttjande och möjligheten att faktiskt utnyttja egendomen beaktas vid värderingen av förmån för förmånstagare. I de rättsfall som har avgjorts av HFD har även det skattepliktiga beloppet för dispositionsrätten bestämts efter marknadspriset för faktiskt utnyttjande. Detta ger vanligen en hög beskattning. Rimligen borde möjligheten att använda någonting ha ett mindre värde än det faktiska användandet.

En förmånsbeskattning som grundas på dispositionsrätten med en värdering baserad på faktiskt utnyttjande kan fullt ut jämföras med att äga eller hyra egendomen i fråga, dvs. förmånen åtnjuts genom att egendomen kan disponeras för privat bruk helt efter eget val. När och hur egendomen faktiskt används saknar då betydelse. Om värderingen i ett sådant fall sker utifrån faktiskt nyttjande ger det som konstaterats en mycket hög beskattning. En sådan ordning får därmed samma karaktär som den stopplagstiftning som slopades. Marknadshyran är ju inget annat än en funktion av marknadsvärdet för tillgången som inte är något annat än diskonterade framtida intäkter. Den enda skillnaden mellan ett sådant system och stoppreglerna har sin grund i olika periodicitet. Ska beskattningen ske direkt för marknadsvärdet på tillgången (som i stoppreglerna) eller årligen i takt med möjligheten att utnyttja den (som i dagens system)?

Mot denna bakgrund kan det mycket väl hävdas att stoppreglerna nu har återinförts, inte av lagstiftaren men väl av skattedomstolarna. Men det stannar inte bara vid detta, utan de har också i praktiken utvidgats till att omfatta även näringsbetingad egendom.

Förutsägbarheten för fåmansföretagarna vad gäller både beloppsnivåer i värderingen och vilken egendom som omfattas motiverar en översyn av förmånsbeskattningen. Denna bör omfatta frågan om det är motiverat med särregler för fåmansföretagare; den bör också omfatta grunden för beskattningen (dispositionsrätt eller faktiskt utnyttjande), värderingsfrågan (inklusive frågan om det är lämpligt med en schablon) och om det är motiverat att skilja på fall där företaget anskaffar näringsfrämmande egendom respektive fall då förvärvet avser egendom som används i verksamheten.

Utredningsuppdraget bör även omfatta enskilda näringsidkare. I några fall har nämligen beskattningen i nu aktuella fall grundats på dispositionsrätt (Kammarrätten i Stockholm i två mål avgjorda 2015, mål 73-15 respektive 3249-15) trots att detta enligt praxis inte är möjligt (RÅ 2001 ref. 22 I).